

Anarchističtí komunisté ku proletariátu

Prohlášení zásad

International Working Peoples Association of America

27. 4. 1895

Obsah

Předmluva	3
Anarchističtí komunisté ku proletariátu	3
Prameny	5

Předmluva

V letech 1883 až 1900 působila mezi českými imigranty v USA tou dobou slavná Mezinárodní dělnická jednota v Americe (MDJ), jak se označovala česká sekce International Working Peoples Association of America (IWPA). Říkávalo se jí také "Černá Internacionála" a hlásila se k myšlence anarchistického komunismu.

Mezinárodní dělnická jednota fungovala jako volná federace českých anarchistických skupin napříč USA. Základem MDJ byl vzdělávací spolek, který byl naprosto autonomní, a všechny skupiny spojovala sounáležitost v anarchokomunistických ideích.

Již v roce 1893 sepsali němečtí anarchisté prohlášení zásad IWPA s názvem „Anarchističtí komunisté ku proletariátu“, kterým nahradili známou „Pittsburskou deklaraci“ z roku 1883.

Čeští anarchisté ji na své Konferenci české MDJ v Chicagu v roce 1893 nakonec neprojednali, ačkoliv to bylo v plánu, a tak došlo nakonec k debatě v rámci MDJ až v roce 1895.

Nejdříve vyšlo prohlášení zásad v dubnu 1895 v časopise „Dělnické listy“. Poté ho Agitační výbor MDJ v květnu 1895 vytiskl v několikatisícovém nákladu jako leták k propagaci mezi širšími vrstvami dělnictva. Rozeslán byl na jednotlivé vzdělávací spolky MDJ. Natištěn byl nejen v českém jazyce, ale i v angličtině, protože si čeští anarchisté velice dobře uvědomovali, že je potřeba probudit z lhostejnosti především anglicky mluvící dělnictvo v USA.

Historický spolek Zádruha, z.s.

Anarchističtí komunisté ku proletariátu

My vedeme boj proti privátnímu majetku, proti státu a církvi — boj, jehož cílem jest úplné zrušení těchto zřízení. My se domáháme komunisticko-anarchistické společnosti, t. j. společenského stavu, který umožňuje neobmezené rozvinutí individuální svobody jednoho každého člověka. Následkem toho reklamujeme právo na požitky života dle individuální potřeby, umožněné tím, že každý dle náklonnosti, síly a schopnosti snaží se státi užitečným, t. j. bere podíl na průmyslu, výrobě, na polním hospodářství, tržbě, na vzdělání, umění nebo vědě a výsledky svého tvoření dává veškerenstvu k použití.

Prostředek, který k tomuto cíli vede, spatřujeme v sociální revoluci, v níž bojovatí budou dělníci všech zemí — ve všeobecném povstání lidu, které považujeme za nevyhnutelné a na kteréž slovem, písmem i činem snažíme se proletariát připravit.

Ohledně organizace doporučujeme volné tvoření skupin, neobmezených nižádnou centralisací, samosprávných v každém ohledu, spolčujících se dle volného uznání a dle toho, jak se tím může posloužiti účelům propagandy.

My zavrhujeme zřízení privátního majetku, protože jeho dějiny jsou dějinami veškerého utrpení lidstva. Tak dlouho, dokud bude státi soukromého majetku, tak dlouho bude též bohatých a chudých a tak dlouho budou se poslední oproti prvnějším nacházeti v poměru úplné odvislosti, což na jedné straně vede k ohromnému hromadění majetku, k nesnesitelné zpučnosti, pýše, k šílené lakotě a hrabivosti, panovačnosti a k barbarství; na druhé straně pak k děsnějšímu vždy hromadnému ochuzování se všemi známkami duševní i tělesné sešlosti.

Společnost během tisíciletí prodělala mnohou proměnu — od systému nucené výroby otroků až k soustavě domnělé „svobodné práce“ — jelikož ale vždy a vždy privátní majetek učiněn základem tak zvaného „pořádku“, tu se na postavení národů nic nezměnilo, nic nezlepšilo.

Ano, je docela dokázáno, že postavení to v celku vzato, se tím hrozněji utvářelo, čím více následkem objevů a vynálezů bohatství přírody lidstvu se otvíralo a zpracování jeho umožněno bylo. Ten celý dosaavadní kulturní vývin ukázal se lidu jen co krvavý výsměch a dopomohl jen malé menšině k ohromnému bohatství, které sama rozumně upotřebit nedovede. To je kletba soukromného majetku, která bude mít tak dlouho svůj zhoubný účinek, dokud tento státi bude.

Kdo domáhá se všeobecného lidského štěstí, musí následovně zvolati s námi: Pryč se soukromým majetkem!

Stát, dalek toho, býti pojišťujícím ústavem všeobecného blaha lidu, jak se mnozí domnívají, není ničím více než ochrannou tvrzí, kterou majetní proti nemajetným zřídili, čím menším se stával počet prvnějších, tím velkotovárněji rozvíjela se tato státní tvrz se svým všeobsahujícím protekčním aparátem, až se zvrhla na onoho děsného netvora, který dnes před námi stojí se svými nespočetnými rukama v našich kapsách, se svými obrovskými lapadly, savadly, šněrovadly a provazy, jimiž jsme spoutáni, se svými miliony pušek, šavlí a obušků, jež jsou na nás namířeny a nad hlavami se nám točí, se svými žaláři, šibenicemi a popravišti, jež nás zahubiti hrozí.

Kdo chce tedy věsti válku proti soukromému majetku, nemůže jeho ochránce, t. j. stát, žádati za pomoc, jak to mnozí ve svém zaslepení činí. Privátní majetek může býti zbaven své moci a vlády jen tehdy, když jeho strážce, stát, bude zrušen. Obojí toto zřízení: privátní majetek i stát, stojí a padají takřka společně jedno s druhým.

Následovně musí zníti heslo jednoho každého důsledného bojovníka za svobodu: Pryč se státem!

Církev jakéhokoliv druhu je souhrn toho největšího, nejohroženějšího švindlu, jaký kdy lidstvo vidělo. Ona kontroluje miliony těch nejprohnanějších darebáků (kněží), kteří rok co rok ve všech zemích pouštění a štvání jsou na obyvatelstvo, aby mozky jeho naplňovali tím největším nesmyslem, jaký jen největší nepřítel lidu vymysleti mohl.

Kdo chce přijíti k rozumu, jehož obzvlášť potom zapotřebí má, když se chce vybaviti ze společenského vyděračství (nerovnosti) a státního tyranství (nesvobody), ten musí vystoupiti proti tomuto pelechu černých stvůr se všemi možnými prostředky.

Ve volné (budoucí) společnosti nemůže býti žádné církve a žádných kněží, protože nikdo nebude míti více na tom zájmu, přivádět své spolulidi o rozum, aby je mohl snadněji vykořisťovati. Dnes, kdy se tak stává, jeví se celá tato kněžská peleš jen co banda nemravných uspávačů, která své oběti (lid) ohlupuje, omamuje a tak je předává k neobmezenému vykořisťování panující třídou a k úplnému zotročování státem.

Má-li tedy zavznít válečný pokřik proti všemu, co se snaží lidstvo udržet v otroctví, poddanství a v nerozumu, tu nesmí též chyběti hlas: Pryč s církví, pryč s vírou — pryč se vším náboženským švindlem a kněžským podvodem!

Jelikož tedy zavrhneme soukromý majetek a nechceme jen, jak mnozí tak zvaní sociální „reformátoři“ na něm přištipkovati, tu vychází z toho naše stanovisko co komunistů najevo. Nám je jasno, že lidstvo nemůže přijíti dříve ku klidnému a rozumnému užívání života, dokud země se vším, co na ní jest a co lidské ruce a lidská práce z jejích darů učinily, nebude majetkem všech bez rozdílu, dokud nebude odevzdána všem lidem k volnému, svobodnému užívání.

Již nyní nemůže býti popřeno, že všem lidem může býti v nadbytku a snadno poskytnuto vše, co ku všem rozmanitým potřebám lidstva přináležejí, v té samé míře, jako jest přítomně všem bezplatně k použití voda, denní světlo a vzduch. Z toho důvodu upouštíme od toho, jako komunisté starších škol, vymýšleti soustavy, dle nichž mají býti počítány jednotlivcům měřeny dle individuálních výkonů — jelikož v poměrech vysoce vyvinuté výroby beztoho je nemožností odhadnouti výkony jednotlivce a protože neodpovídá to spravedlnosti, když by méně nadaní, méně schopní atd. pro své tělesné nebo duševní slabosti, za něž nejsou zodpovědní, přicházeli zkrátka vůči lépe nadaným a lépe vyvinutým. Poněvadž dále chceme, aby jednomu každému přiřknuto, zabezpečeno bylo neobmezené právo na počitky, tu nemůže si ani ten největší duševní velikán, ani tělesný a pracovní obr stěžovati na křivdu, že se mu ubližuje, nebo nespravedlivě měří. Nikdo nemůže chtít více, než tolik, co mu poskytuje možnost, připraviti si všechny počitky, jaké se jen mysletí dají.

Hromadění majetku má smyslu jen pod vládou soukromého majetku a pod tou zvrhlo se až v hotové šílenství. Ve společnosti, v níž panuje svoboda v požívání, je žádost takového mamonění naprosto vyloučena.

Zůstává tedy ještě zapuditi strašidlo lenosti, které právě nejčastěji proti nám citují a uvádí ti, kteří nikdy nic užitečného nevykonali. Možná, že jejich potomci v zděděné náklonnosti jen užívat a nepracovat,

budou se chtít delší dobu jen přiživovat. V tomto případě dalo by se ale i toto zlo snáze snést, než jakýkoliv systém donucování, byrokracie a s ní tedy i nesvobody se všemi již zkušenými důsledky. Ostatně jsou nutnost a čestné smýšlení zajisté dostatečnými ostny a povzbuzovateli k práci, nehledě ani k tomu, že samo v sobě bude asi velmi málo lidí, kteří by neměli v sobě touhu, nějakým způsobem se zaměstnávat. Obzvláště ale ve společnosti, která jednomu každému poskytuje nejen všechny prostředky ku vzdělání, nýbrž též celou svou povahou jest způsobilá vzbuditi v něm vědomí, že by neprávne jednal, kdyby nebral docela žádného podílu na onom konání, jehož výsledky poskytují a zaručují mu blahobyť, požitky a štěstí. Komunismus, kterého my se domáháme, je tedy úplně svobodný poměr. On nezná žádné nadprávi ani žádné podřízení, žádné šablonisování; on je totožným s pojmem bezvládní anarchie.

Poněvadž ale veškeré dřívější komunistické snahy směřovaly k zřízení složitého hospodářského státu, tu bylo nutno, naše k tomu vztahující se a úplně rozdílné pojmy věcí, již označením, pojmenováním, které jsme si dali, určití, a proto nazýváme se anarchistickými komunisty.

My hlásáme sociální revoluci — ne že bychom měli zálibu v divokém boji a v prolévání krve, nýbrž proto, že jest nám každým dnem jasněji, že poměry, v nichž se lidstvo nyní nachází, z jedné strany vždy nesnesitelnějšími se stávají a z druhé strany, že panující třídy každému pozměnění nebo zmírnění těchto vždy rozhodněji, zarputileji a ukrutněji se protíví.

Tím jest zjištěno, že lid konečně shledá poměry tyto za úplně nesnesitelné, že mezi ním a menšínou majetných a udržovateli státní moci poslednějších dojde ku srážce a že se zbraní v ruce musí býti vybojováno, co v míru nebylo možno dosáhnouti, totiž: — zničení veškerých těch zařízení, která rozvinutí svobody a rovnosti, vzdělání a štěstí v cestě stála, a založení spravedlivých, poměrů, jak jsou v komunismu a v anarchii obsaženy.

Proto podporujeme každé hnutí lidu, které je způsobilé tento boj co možná uspíšiti a co možná k úplnému rozhodnutí a skončení přivést. My podporujeme každý přímý boj dělníků proti majetné třídě, zavrhuje ale naproti tomu všechny paliativní prostředky a šálení, jako podílení se na volbách a parlamentarismu, doufání v odpomoc prostředkem tak zvaných „zákonů k ochraně dělníků“ atd.

Všecko naše přemýšlení, snažení a jednání směřuje k tomu, připravovat proletariát na sociální revoluci a nadchnouti jej zásadami, jež jsou způsobilé zajistili mu též trvale ovoce tohoto boje.

Organisaci dle církevního způsobu, jako jiné dělnické strany, anarchističtí komunisté nemají. Oni považují každou centralisaci s exekutivou, úředníky, daněmi a všemi jinými nápodobnostmi státního zřízení za hodnou zavržení, protože jednotlivce ochromuje, v samostatném myšlení vyrušuje a celek v korupci a bahniště přivádí. Volné seskupování se jednotlivců a volné spolčování, sdružování skupin považujeme za dostatečné pojitko k domáhání se spojenými silami spojených cílů.

Připojte se k nám! Tak voláme k dělníkům. Co máme na mysli, to je v předcházejícím krátce a přesně vyjádřeno. Bližší, podrobnější informace poskytují: naše časopisy, naše brožury a knihy a neméně i řeči a rozhovory v našich schůzích a shromážděních, k nimž má každý přístup.

Dělníci, vzchopte se! Poznejte jho, pod nímž úpíte a hynete! Hleďte ho svrhnutí pod naší korouhvi, pod naším rudým praporem, pod vlajkou komunismu a anarchie, pod znaky sociální revoluce jest vaše shromáždění. Tu seskupte se dohromady, abyste se usrozuměli a usjednotili na válečném plánu k svržení stávajícího systému, na jehož místo společnost volných a rovnoprávných lidí postaviti povolání jste!

Dělníci všech zemí, osvobodte se!

Prameny

Dělnické listy: orgán Mezinárodní dělnické jednoty v Americe. Poprvé otištěno dne 27.04.1895

International Working Peoples Association of America
Anarchističtí komunisté ku proletariátu
Prohlášení zásad
27. 4. 1895

Fyzická kniha
Historický spolek Zádruha, z.s. Krupka 2019

anarchistickaknihovna.org